

**Regionale en
Europese verkiezingen
2009**

**Eisen van SMart
beroepsvereniging
voor kunstenaars**

.SMart

Eerste deel**Regionale en Europese verkiezingen 2009****Eisen van SMart beroepsvereniging voor kunstenaars**

I. Voorstelling van SMart	4
II. Basisprincipes	6
III. Regionale bevoegdheden ^I	
Een politiek van werkgelegenheid en werken op projectbasis	8
Beleid rond beroepsopleiding	10
Economisch beleid	12
Politiek van ruimtelijke ordening	13
Beleid voor diensten aan kunstenaars en de culturele sector	14
IV. Gemeenschapsbevoegdheden.	
Wetenschapbeleid en hoger onderwijs	15
Cultuurbeleid	16
Vlaamse Gemeenschap	18
V. Europese bevoegdheden	20

Tweede deel**SMart-memorandum, gericht aan de politieke partijen en de federale regering**

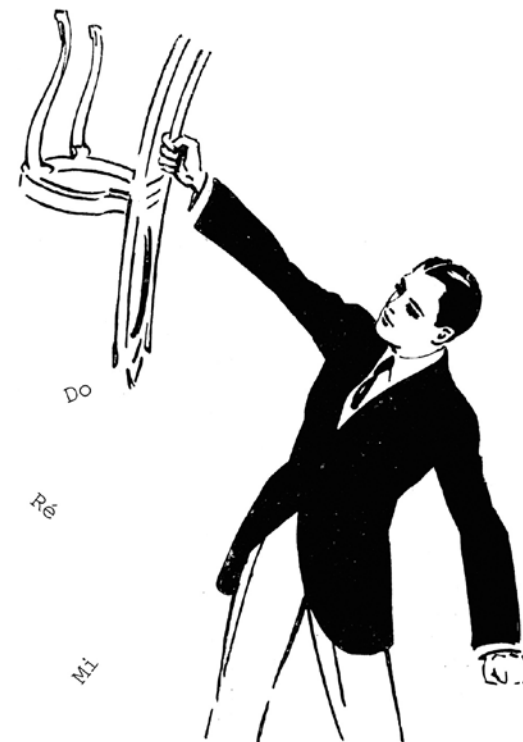
(Document verstuurd ter gelegenheid van de parlementsverkiezingen van juni 2007 en bijgewerkt in januari 2009)

I. Programmawet van 24 december 2002, Hoofdstuk II, sociaal statuut van de kunstenaars	24
II. Toegang voor loontrekkenden tot de uitkeringen van de sociale zekerheid	26
III. Fiscale aspecten	27
IV. Wetenschappelijk onderzoek	28

Conclusie	28
------------------------	----

Adres en contactgegevens	29
---------------------------------------	----

^I Er bestaat ook een memorandum met Franstalige eisen, waarin een deel van de bemerkingen en voorstellen die in de Nederlandstalige versie staan, opgenomen wordt. Daarnaast vermeldt het specifiek aan de Franstalige Gemeenschap gerichte eisen.

- Stoelendans

**Regionale en
Europese verkiezingen 2009**

**Eisen van SMart
beroepsvereniging
voor kunstenaars**

I. Voorstelling van SMart

SMart is een beroepsvereniging voor kunstenaars² die tien jaar geleden werd opgericht en zich toelegt op informatie, opleiding, juridisch advies, begeleiding, lobbying, onderzoek en publicaties; er is ook een gespecialiseerde website. De vereniging vormt een essentieel onderdeel van een geheel van organisaties, belast met:

- contracten tussen (tijdelijk werkende) kunstenaars en hun opdrachtgevers (Secretariaat voor Tijdelijke Werkkrachten);
- interim-arbeid, via het interimkantoor dat de contracten voor de niet-artistieke prestaties van de leden beheert (Het Interimpaleis cvba);
- projecten van kunstenaars en tijdelijke werkkrachten, kunstenaarresidenties (Verenigde Producties vzw);
- diensten met een financieel karakter: voorfinanciering van projecten en subsidies en leasing van materiaal, noodzakelijk voor de projecten van kunstenaars en tijdelijke werkkrachten (Matlease cvba).

De groep in haar geheel beheert momenteel de dossiers van meer dan 24.000 leden, waarvan ongeveer tweederde een regelmatige activiteit vertonen. De jaarlijkse groei bedraagt vandaag ongeveer 5.500 leden per jaar. Die werken voor meer dan 23.000 opdrachtgevers, gevestigd in Vlaanderen, Brussel, Wallonië en het buitenland. In 2008 hebben deze kunstenaars en tijdelijke werkkrachten meer dan 110.000 contracten, en het beheer van meer dan 3.000 projecten, aan SMart toevertrouwd. Samen goed voor een omzet van 70 miljoen euro.

SMart huldigt enkele basisprincipes, die een waarborg zijn voor zijn succes:

- kunstenaars, tijdelijke werkkrachten en opdrachtgevers ontheffen van administratieve taken die verbonden zijn aan prestaties van tijdelijke werkkrachten;
- deze prestaties inschrijven in het kader van het sociale statuut van de werknemers;
- de betaling binnen een korte termijn garanderen, namelijk 9 dagen na het einde van de opdracht; zelfs bij een laattijdige betaling of het in gebreke blijven van de opdrachtgever;
- het geheel van de prestaties samenbrengen, om zo marges te bekomen en gratis diensten aan de leden te kunnen aanbieden: uitbreiding van een jaarlijkse werkongevallenverzekering

² Onder 'kunstenaars' verstaan we hier zowel kunstenaars in strikte zin als technici die binnen een artistiek project prestaties leveren. Verderop in het document worden die twee groepen respectievelijk 'scheppende kunstenaars' en 'uitvoerende kunstenaars' genoemd.

naar de privésfeer (in dit geval enkel voor niet-bezoldigde dagen), plus een dekking voor beroepsactiviteiten in het buitenland;

- het standaardiseren en automatiseren van aan prestaties gelieerde documenten
- een internationaal netwerk van gelijkaardige structuren ontwikkelen om op nationale en internationale behoeften in te spelen, zoals bijvoorbeeld de mobiliteit van kunstenaars. In Frankrijk zal SMartFr in de loop van het eerste trimester van 2009 operationeel zijn.

Gezien zijn rol, representativiteit, expertise en capaciteit tot innovatie positioneert SMart zich, naar aanleiding van de regionale en Europese verkiezingen van 2009, als gesprekspartner.

De eisen die aan de politieke partijen werden voorgelegd hebben voornamelijk betrekking op regionale en communautaire onderwerpen, alsook op Europese bevoegdheden. Voor vragen over het federale niveau verwijzen wij de lezer graag naar het tweede deel van deze publicatie, dat het memorandum herneemt dat in 2007 (ter gelegenheid van de toenmalige verkiezingen) aan de politieke partijen en de federale regering werd gericht. Dit document werd in januari 2009 geactualiseerd.

II. Basisprincipes

Vier principes dienen als leidraad voor deze eisen.

Eerste principe

De situatie van de kunstenaars vraagt om een open benadering, zonder vakjes. Hun praktijk mag dan al expliciet cultureel van aard zijn, de problemen die ze tegenkomen raken aan een resem van domeinen en bevoegdheden (cultuur, economie, werk, beroepsopleiding, ruimtelijke ordening, fiscaliteit, rechtspraak, enz.) en een aanzienlijk aantal beleidsniveaus, waaronder de Gewesten, de Gemeenschappen, de federale overheid en Europa.

Tweede principe

Op het vlak van creatie komt het er volgens SMart op aan om enerzijds de bestaande structuren aan te passen aan de concrete situaties en de bestaande hiërarchieën te herzien. Anderzijds moeten bestaande culturele beleidsmaatregelen – voornamelijk onder de vorm van selectieve steun aan creatie en verspreiding – aangevuld worden met een **adequate ondersteuning van diensten die voor kunstenaars onontbeerlijk zijn**: ateliers en repetitielokalen, administratief en financieel beheer, aankoopcentrales, productie- en distributiestructuren, enz. **Mogelijke vormen van ondersteuning zijn: kapitalisatie, werkgelegenheid, materiaal – eerder dan terugkerende subsidies.**

Derde principe

Culturele dienstverleners kunnen slechts onder **bepaalde voorwaarden overleven: de omvang van de ondernemingen moet groot genoeg zijn om economisch autonoom te kunnen zijn, de risico's en winsten moeten solidair worden verdeeld, er moeten administratieve, gedigitaliseerde, vereenvoudigde en geautomatiseerde procedures worden gecreëerd en beheerd.**

Vierde principe

In Brussel moet de relatie tussen de Vlaamse Gemeenschap en het Brussels Gewest herzien worden. Voor de analyse van de culturele sector – nauw verbonden met andere gebieden als werkgelegenheid en beroepsopleiding, ruimtelijke ordening, ontwikkeling of economische beleidsmaatregelen – heeft het geen zin nog langer het onderscheid in bevoegdheid, gekoppeld aan het beleidsniveau, als leidraad te gebruiken.

Het is absoluut noodzakelijk om de synergie tussen deze twee niveaus te structureren door middel van **overeenkomsten die de prioriteiten identificeren en voorzien in een wisselwerking tussen de verschillende politieke bevoegdheden (cultuur en ontwikkeling bijvoorbeeld), en het mogelijk maken de geïnvesteerde middelen samen te brengen.**

III. Regionale bevoegdheden

Een politiek van werkgelegenheid en werken op projectbasis³

Dankzij zijn dienstenpolitiek heeft SMart een heel systeem voor het administratief en financieel beheren van contracten en projecten voor kunstenaars en voor tijdelijke werkrachten ontwikkeld.

Werknemers werken nu eenmaal projectmatig (uit vrije wil of uit noodzaak), en dit zowel in de kunstsector als daarbuiten. Deze vorm van werkgelegenheid wint onmiskenbaar terrein en neemt een ongekende omvang aan. Hoewel het zeker nodig is om te strijden tegen de uitsluiting van potentiële werknemers, is het tegelijk absoluut noodzakelijk om degenen te beschermen die een beroep doen op projectmatig werk. De programmawet van 2002, die ook vragen rond het kunstenaarsstatuut bevat, heeft deze bescherming vergemakkelijkt en gedeeltelijk ook geregeld.

Projectmatig werk vind je zowat overal in het culturele veld. Het beslaat een veelheid aan beroepen en aanvullende prestaties, die complementair zijn aan het artistieke werk in strikte zin. Het gaat vooral om programmatoren, curatoren, technici (bij voorstellingen, evenementen...), diensten voor het onthaal en het begeleiden van kunstenaars en publiek, enz.

Wat opvalt, is dat de grote meerderheid van hen die projectmatig werk verrichten goed opgeleid is, mobiel, creatief en vaak multidisciplinair. In de regel kunnen zij al vanaf de opleiding potentieel verschillende beroepen uitoefenen.

Bepaalde artistieke sectoren zijn op professioneel vlak weinig georganiseerd. Het gevolg is een gebrek aan representativiteit en sectorale bescherming, het ontbreken van een visie en van overkoepelende strategieën. De overheid heeft hier een rol te spelen, al was het maar tijdelijk, zodat het invoeren van aangepaste structuren vergemakkelijkt wordt.

Voorstellen

1. Op dit moment spitsen de maatregelen ter bevordering van de gewestelijke werkgelegenheid zich hoofdzakelijk toe op stabiele werkgelegenheid. **Het is echter hoog tijd om het belang van projectgerichte werkgelegenheid te onderstrepen, door de structuren en diensten zoals ze door SMart worden opgezet, te versterken en te ondersteunen. Deze laatste maken het tijdelijke werkrachten mogelijk hun project tot een goed**

³ Momenteel vallen bepaalde aspecten, die in dit deel van het document worden toegelicht, onder de federale bevoegdheden. De debatten over de regionalisering van bepaalde bevoegdheden, zoals het werkgelegenheidsbeleid en werk, werden hernomen in de voor de Gewesten bestemde eisen.

einde te brengen, doordat ze hen ontlasten van het administratieve en financiële beheer dat bij hun activiteit komt kijken. De structurele ondersteuning van tijdelijke werkgelegenheid laat hen die projectgericht werken toe het statuut van werknemer te bekomen. Het levert ook een garantie voor het behoud van dat statuut voor hen die het al bezitten. Het mechanisme van bijdragen die je als zelfstandige betaalt, is niet compatibel met de tussentijdse inkomsten (verworven via projectgebonden werk). **Het is dus noodzakelijk een systeem uit te dokteren voor tijdelijk werkenden die geen kunstenaar zijn. Dat systeem moet ook vergelijkbaar zijn met wat de kunstenaars in het kader van de programmawet van 2002 hebben verkregen.**

2. De voordelen van het kunstenaarsstatuut uitbreiden naar alle beroepen die zijn verbonden met de kunstproductie en -distributie⁴. Vanuit het oogpunt van de sociale zekerheid betekent dit: het opnemen van andere werknemers in dat statuut. Dit wil meer bepaald zeggen: een betere regeling uitdokteren dan totnogtoe het geval is voor werk dat uitbesteed wordt, en dat zich soms afspeelt onder sociaal en economisch weinig aanvaardbare omstandigheden. De uitbreiding van het statuut zal ook directe gevolgen hebben voor de beroepskansen van werknemers uit de sector, voor hun professionalisme – en bijgevolg voor de globale kwaliteit van de artistieke projecten en evenementen.
3. De sociale Maribel is bedoeld om de werkgelegenheid in de niet-commerciële sector te bevorderen. Extra jobs worden gefinancierd door het solidair verminderen, binnen de sectorale fondsen, van de werkgeversbijdragen. De artistieke sector, waarvan een belangrijk deel onder de niet-commerciële sector valt, heeft geen toegang tot dit instrument. Maar de sector omvat talrijke structuren die er ruim belang bij zouden hebben om hun sociale en patronale bijdragen samen te brengen. Als de sector in zijn geheel in de sociale Maribel geïntegreerd zou zijn, zou men zeer snel sterke spanningen constateren tussen de artistieke sector enerzijds, en de sociaal-culturele sector (jeugd/permanente scholing) anderzijds. Gevolg: een sterke verlaging van de RSZ-lasten, die weinig of geen extra arbeidsplaatsen oplevert, maar juist net door het samenbrengen van die werkgeversbijdragen gecreëerd zouden moeten worden. De wet van 2002 heeft in specifieke werkgeversbijdragen voor artistieke bezoldigingen voorzien, om zo kunstenaars een duwtje in de rug te geven. Dit bleek ook bevorderlijk voor de sector in zijn geheel. **Nu is een reflectie over nieuwe uitbreidingen van**

⁴ Zoals vermeld in het bijgaand document, betreurt SMart dat het gelijk behandelen van kunstenaars en technici niet expliciet geregeld is.

werkgeversbijdragen op zijn plaats, en over nieuwe initiatieven naar het model van de sociale Maribel.

- 4. Een evolutie van het sociale zekerheidssysteem kondigt zich aan door meer aandacht aan *flexicurity* te schenken.** Naast hun artistieke activiteiten zijn veel kunstenaars namelijk verplicht om niet-artistieke prestaties te leveren om in hun levensonderhoud te voorzien. Volgens SMart zal in de toekomst de aanwerving van kunstenaars per project – tegen een gage en/of van korte duur – nog meer de norm worden. Periodes van arbeid wisselen zich af met periodes van werkloosheid. In het algemeen werken kunstenaars zeer flexibel en in onstabiele omstandigheden. **De arbeidsmarkt moet dan ook optimaal hieraan worden aangepast, met een sociale zekerheid en een actieve arbeidspolitiek die gunstige rechten en plichten geeft aan tijdelijk werkloze kunstenaars en gewone werknemers.**
- 5. Kunstenaars zijn vaak aangewezen op dure overbruggingskredieten of andere leningen. Tussen de goedkeuring en de uitbetaling van een projectsubsidie zit vaak een periode van ettelijke maanden.** Door een snellere uitbetaling van subsidies, het beter afstemmen van de uitbetalingstermijn op de aanvangsdatum van een project, het spreiden van de indiendata voor projectsubsidies en het verstrekken van trajectbeurzen kan dit worden ondervangen. Intussen bieden we aan kunstenaars met een project via onze financiële dienstverlener Matlease een interessante lening aan als prefinanciering, zodat ze in afwachting van hun subsidie alvast met hun project kunnen starten.

Beleid rond beroepsopleiding

Net als in andere economische sectoren, zijn er in de artistieke sector problemen op het vlak van beroepsopleiding. Zo is er een discrepantie tussen het aanbod aan kunstopleidingen en de effectieve tewerkstelling in het artistieke domein. Het kunstonderwijs houdt weinig rekening met de verscheidenheid aan beroepen die zich in de periferie van een concrete artistieke discipline bevinden, noch met de transformaties die binnen kunstberoepen plaatsvinden. En terwijl er zich op het terrein een effectieve professionalisering en specialisatie van artistieke en culturele beroepen voordoet, heeft het onderwijs hier een grote achterstand opgelopen. Een ander knelpunt, en een fenomeen waar het onderwijs niet onmiddellijk een antwoord op weet te bieden, is het groeiende belang van zelfscholing of scholing op het terrein.

Voorstellen

- 1.** Het is absoluut noodzakelijk dat de Gewesten zich meer buigen over aan artistieke sectoren verbonden beroepsopleidingen. Het is een van de elementen van het plan-contract dat tussen Gemeenschap en Gewesten moet worden ondertekend.

- 2.** De creatie van een **competentiecentrum⁵ voor de kunsten** met als basiskenmerken: verankering in het economische leven, technische vorming en distributie, aankoopcentrales, partnerschappen tussen de publieke en private sector. Mogelijke taken van het centrum zijn: opleiding, het toekennen van trajectbeurzen, waken over de evolutie van artistieke beroepen en opleidingsnaden, en onderzoek en ontwikkeling rond pedagogische vraagstukken, toegespitst op de artistieke sectoren.

In een partnerschap met andere grote spelers, neemt SMart graag de uitwerking van het lastenboek en de opbouw van een dergelijk centrum van bevoegdheden voor zijn rekening.

Tegelijk moet men een beleid rond gespecialiseerde en kwalitatieve beroepsopleidingen invoeren, voor beroepen waarin de begeleiding van kunstenaars en creaties centraal staat, maar waarvoor nog geen (dag)opleidingen bestaan. Ook moet voorzien worden in voortgezette opleidingen op maat van hen die professioneel actief zijn, maar voor wie de basisopleiding ernstig tekortschoot. Dit opleidingsbeleid moet eveneens – in de vorm van korte, gespecialiseerde modules – tegemoetkomen aan de specifieke behoeften van kunstenaars, zoals ze zich in de loop van hun carrière voordoen.

- 3.** Talrijke artistieke (of aanvullende) beroepen worden door de band 'ter plekke' aangeleerd. Het is dus absoluut noodzakelijk **beurzen te creëren die een partnerschapbeleid na de opleiding mogelijk maken**, en die zowel tegemoet komen aan de kunstenaars als aan de personen of instellingen die hen ontvangen. Een dergelijk begeleidingsbeleid zou niet alleen open moeten staan voor een partnerschap met kunstenaars en culturele instellingen, maar ook voor een samenwerking met ondernemingen. Dit kan gaan om materialen, technieken en technologieën, maar evengoed om universitaire onderzoekscentra.
- Ook hier werpt SMart zich op om, in overleg met andere actoren uit het veld, de gedetailleerde uitwerking van dit partnerschapbeleid op zich te nemen.**

- 4.** Voorzien in een beleid voor de opwaardering van op het terrein verworven competenties – verworven door kunstenaars en zij die actief zijn in aan de kunstproductie verbonden beroepen. Dit beleid zou aan het hierboven vermelde competentiecentrum toevertrouwd kunnen worden.

⁵ Tegelijk is de term weinig adequaat voor de kunstsector, waar kunstenaars natuurlijk competent zijn binnen hun discipline, maar niet per definitie op het vlak van het praktisch beheer van hun contracten en projecten.

Economisch beleid

Kunst en cultuur nemen steeds meer een plaats in binnen het alledaagse economische leven. Hier kunnen we grosso modo twee problemen onderscheiden.

Het ene heeft te maken met de economische herstructureringen in culturele ondernemingen, in het bijzonder bij uitgeverijen: boeken, cd's, en algemene distributie. Zo worden bijvoorbeeld van origine 'Belgische' ondernemingen overgenomen door buitenlandse bedrijven, vaak zonder beschermingsgarantie van de (op het moment van overname bestaande) catalogus of zonder garantie dat de bestaande relaties met de kunstenaars gehandhaafd worden. Dikwijls zorgt dit voor problemen met de bescherming van auteurs én met de toegang van het publiek tot zijn eigen erfgoed.

Het andere probleem betreft de moeilijkheden die nieuwe initiatieven ondervinden wanneer ze op uitdagingen ingaan door een appel te doen op een frisse lichtung cultuurproducenten. Om hun project te ontwikkelen moeten ze over het nodige kapitaal kunnen beschikken – zodat ze een zekere omvang bereiken, en financieel autonoom kunnen functioneren.

Voorstellen

1. Bij herstructureringen die invloed hebben op ondernemingen die actief zijn in de cultuursector, is het absoluut noodzakelijk dat de bevoegde overheden voor economie en cultuur, alsook kunstenaarsvertegenwoordigers zich verenigen, **om zowel de bescherming van de auteurs, als de publieke toegang tot het erfgoed te garanderen.**
2. Een van de hoofdkenmerken van de culturele sector is de verscheidenheid aan initiatieven. Met als kenmerken:
 - een geringe omvang
 - een beperkt economisch potentieel
 - geen werknemersvertegenwoordiging
 - concurrentie tussen acties die eerder om solidariteit vragen
 - geen enkele centralisatie van gemeenschappelijke diensten zoals lokalen, materiaal-aankopen, management, boekhouding.

Dit laatste heeft tot gevolg dat kleine en middelgrote verenigingen en instellingen er niet toe komen het maximum aan energie en middelen te concentreren op de basistaken.

De ervaring leert SMart dat **andere modellen mogelijk zijn** en dat zelfs in de culturele sector de levensvatbaarheid van projecten afhangt van de grootte van de ondernemingen van tussenpersonen. En dat **de inventiviteit, specificiteit en autonomie van de projecten**

solidair kan samengaan en in een veel groter geheel kan worden geïntegreerd – dat garanties op succes kan geven, zodat zelfs 'marginale' projecten kunnen overleven.

Er is dus nood aan totaal verschillende concepten en een heel andere vorm van organisatie dan diegene die vandaag dominant zijn. **Dit veronderstelt een samenvallen van 'ondernemerscreativiteit' en artistieke creativiteit.** Of nog: een logica die toelaat om – in bepaalde sectoren en voor bepaalde missies – winsten te maken, die dan opnieuw in artistieke en culturele projecten kunnen geïnjecteerd worden.

Politiek van ruimtelijke ordening

Een kunstbeleid kan zich niet los van een stadsbeleid ontwikkelen, aangezien de stad de plaats is waar culturen elkaar ontmoeten, waar vorming op hoog niveau plaatsvindt, en waar verschillende actoren en productie- en distributie-instellingen actief zijn. Meer nog, de stad en al haar culturen vormen de kern zelf van de creatie, zelfs als ze er niet direct het onderwerp van zijn.

SMart betreurt dat het beleid voor ruimtelijke ordening bijna nooit rekening houdt met kunstenaarsateliers en repetitieruimtes die de basisvoorwaarde zijn voor het handhaven en ontwikkelen van creaties in de Gewesten en Gemeenschappen, middenin de steden en gemeenten.

Voorstellen

1. Het beleid voor ruimtelijke ordening in de Gewesten zou zich over de vraag naar kunstenaarsateliers en repetitieruimten moeten buigen: ze is van essentieel belang voor wat de overheidsinterventie voor kunstenaars aangaat. **Het idee is om van een lokaal beleid van het toekennen aan kunstenaars van ruimtes die wachten op reafectatie, over te schakelen op een beleid dat ateliers en repetitieruimtes beschouwt als volwaardige culturele voorzieningen.** Om zowel creatie als de verhoudingen tussen disciplines te bevorderen, zal men tegelijk voorrang geven aan het opzetten van ruimtes waarin verschillende disciplines samenkomen. Er kunnen tot slot specifieke instrumenten overwogen worden om de inschrijving van deze artistieke functies in een globaal beleid van ruimtelijke ordening te garanderen.
2. Een gunstige stedelijke en regionale ontwikkeling beïnvloedt de aanwezigheid van kunstenaars en geeft ze een culturele, sociale en economische dynamiek. Dankzij een tolerante stedelijke en regionale ontwikkeling, die voor diversiteit en nieuwe ideeën openstaat en waar kunstenaars - hoe verscheiden ook - samenwerkingsverbanden aangaan, leidt dit tot jobcreatie en economische groei. **Omdat kunstenaars zowel in**

de gesubsidieerde als in de private cultuursector werken, is er een kruisbestuiving van ideeën en middelen die inwerken op de sociaaleconomische dynamiek van de steden en regio's, met een positieve internationale doorsijpeling tot gevolg. Om in Brussel de politieke en institutionele complexiteit, voor bijvoorbeeld subsidieaanvragen, beter te ondervangen is er nood aan een samenhangend beleid dat de producties van kunstenaars beter ondersteunt.

3. Eveneens in Brussel is het een spijtige zaak dat het PIO (Plan voor Internationale Ontwikkeling) hoofdzakelijk de actuele of toekomstige vestiging van grote culturele voorzieningen als criterium heeft gekozen voor haar ontwikkelingsplannen.

SMart vraagt dat deze kernen worden uitgebreid met stadszones, waar een groot aantal kunstenaars – drijvende kracht achter, en hoofdactoren van de culturele ontwikkeling – kan wonen, en elkaar kan ontmoeten. Dit alles via een beleid van ateliers en repetitieruimten, aangevuld met een beleid van diensten aan artiesten, zoals het op andere plaatsen in dit memorandum wordt beschreven.

Beleid voor diensten aan kunstenaars en de culturele sector

Productie- en distributiestructuren die zich toespitsen op diensten worden geconfronteerd met een aantal problemen. De instrumenten die nu in de Gewesten voorhanden zijn, zijn in staat om deze problemen aan te pakken.

Voorstel

Naast de voorstellen die onder de regionale economie vallen⁶, is het **nodig om de kunsten beter te integreren in de hulp aan ondernemingen**, zoals kapitalisatie, audit, begeleiding, opleiding, enz.

⁶ Zie III., Economisch beleid.

IV. Gemeenschapsbevoegdheden

Wetenschapbeleid en hoger onderwijs

SMart betreurt het extreem lage niveau van het wetenschappelijke onderzoek naar culturele thema's, in het bijzonder bij het sociaaleconomische onderzoek naar lonen, loopbanen en arbeidsvoorwaarden van kunstenaars en, in ruimere zin, van tijdelijke werkkrachten. Het gevolg is een miskenning van deze sectoren en van de initiatieven die onmisbaar zijn voor hun ontwikkeling en overleven.

SMart verheugt zich over het beleid voor de integratie van het hoger kunstonderwijs binnen de grote kernen van het hoger onderwijs.

Tegelijk vindt SMart het spijtig dat de in het hoger onderwijs aangeboden opleidingen onvoldoende beantwoorden aan de reële situatie, zoals die zich in het veld van kunst en cultuur voordoet: professionele verscheidenheid en specialisatie. Want hoewel ze – vertrekende van de discipline waarin ze gevormd werden – in de praktijk een verscheidenheid aan beroepen kunnen uitoefenen tijdens hun loopbaan, zijn kunstenaars onvoldoende voorbereid op deze realiteit. Het is ook jammer dat diezelfde studenten slecht voorbereid zijn op de sociale, economische, juridische en sociale condities die verbonden zijn aan de beroepen waarvoor ze hebben gekozen.

Voorstellen

1. SMart wenst dat **een significant percentage van de middelen die voor wetenschappelijk onderzoek worden vrijgemaakt naar cultuur gaan, en meer bepaald naar de kunstpraktijken**, een domein dat in het wetenschappelijke beleid van de Gemeenschappen en Gewesten grotendeels wordt verwaarloosd.
2. Gezien zijn expertise **positioneert SMart zich tegenover de beleidsmakers als onderzoeksexpert en tegenover de universiteiten als partner-in-onderzoek, meer bepaald in het juridische en socio-economische domein van de artistieke prestaties – vooral die van tijdelijke werkkrachten**⁷.

⁷ In oktober 2007 heeft SMart een Studiebureau op poten gezet voor onderzoek naar artistieke prestaties, en meer in het algemeen rond de tijdelijke prestaties. Het bureau is gespecialiseerd in juridische en socio-economische onderwerpen. Eén publicatie verscheen reeds, namelijk: *De kunstenaar aan het werk, een stand van zaken en toekomstperspectieven*, Brussel, SMart en uitgeverij Emile Bruylant, 2008. Drie studies zijn lopend: Een socio-economisch onderzoek naar de diensten die noodzakelijk zijn bij een artistieke creatie, publicatiedatum: april 2009. Een andere over de SMartcontracten (kunstenaarsprofiel, opdrachtgevers en prestaties) in het kader van een algemene reflectie op tijdelijk en projectgebonden werk, publicatiedatum: april 2010. En tot slot een studie rond SMartprojecten, die eveneens in april 2010 klaar zal zijn.

3. SMart vestigt de aandacht van de onderwijsverantwoordelijken op het nut, voor kunstenaars, om in hun opleiding (en al naargelang hun project vordert) **algemene cursussen op te nemen, dan wel gespecialiseerde cursussen – gedoceerd in andere entiteiten van dezelfde onderwijskern.**
4. In het hoger kunstonderwijs moet men - beter dan nu het geval is – rekening houden met **de diversiteit van de beroepen die kunstenaars eventueel in de loop van hun carrière zullen uitoefenen, vertrekkende van de discipline waarin ze gevormd werden** (bijvoorbeeld: onderwijs, programmering, management, animatie, enz.). Een grondigere initiatie van het aantal beroepen die met hun discipline is verbonden, betekent voor kunstenaars een garantie op zowel werkzekerheid als professionele ontplooiing.
5. In het hoger kunstonderwijs zou een **jaarlijkse informatiecampagne voor studenten, en een jaarlijkse update voor rechtsdocenten moeten georganiseerd worden, betreffende de sociale, juridische en fiscale aspecten van een kunstenaarsloopbaan.** SMart biedt zich als partner aan in zulk een project. Het komt er effectief op aan kunstenaars beter voor te bereiden op die (toekomstige) praktische en juridische realiteiten.
6. Opleidingen (buiten de strikte kunstopleidingen) die de cultuurberoepen voor hun rekening nemen, moeten aangepast worden aan de concrete realiteiten van de sector. Het is de enige manier om te evolueren van het nogal geïmproviseerd onderwijs 'ter plekke', naar een basisopleiding in de 'perifere' beroepen van de kunstproductie. Voorbeelden: management van organisaties, productie, programmering, distributie, enz. **Op masterniveau moeten eindtermen worden opgesteld om aan die noden te beantwoorden.** Nochtans blijven ook zo'n eindtermen beperkt, en moet men ervoor zorgen interuniversitaire masters te creëren die tegelijkertijd bestaande vakken, interventies uit het vakgebied én praktische stages aanbieden.

Cultuurbeleid

In een periode van diepe economische crisis is het van belang dat de verantwoordelijken voor het kunstbeleid een plan voor de ontwikkeling en herlancering van de kunstproductie durven bedenken, aanmoedigen en financieren, zoals dat overigens gebeurt in de andere sectoren van het economische en sociale leven.

Voorstel

Uitwerking van een plan voor de ontwikkeling en opleving van de kunstproductie door middel van een politiek van publiek initiatief én partnerschap met bestaande actoren. Hierbij zal speciaal aandacht worden besteed aan kunstdisciplines die, ten gevolge van de

reorganisatie van de markten, het hardst door de economische crisis geraakt worden. Het gaat erom de kunstproductie te ondersteunen, de intermediaire structuren opnieuw op te bouwen, (daar waar de markten het zwakst zijn gebleken), en de netwerken per sector (daar waar ze zwaktes vertonen) beter te structureren.

Het gaat er eveneens om tussen te komen in de financiering van gewaagde projecten, in het bijzonder in die disciplines waar het aan durf ontbreekt, en in die sectoren die te kampen hebben met een snoeiing in de middelen.

Uiteindelijk zou men de weg moeten inslaan (wat nog veel te weinig gebeurt) van een beleid van overheidsopdrachten aan artiesten, en dit voor een heel scala aan disciplines.

Vlaamse Gemeenschap

In tien jaar tijd is SMart uitgegroeid tot een dynamisch kenniscentrum dat kunstenaars assisteert, informeert en stimuleert. **Een zeventigtal gespecialiseerde medewerkers, die ervaringsdeskundigen zijn op het vlak van de problemen en behoeften van kunstenaars, volgen aandachtig de recentste beleidsontwikkelingen op het terrein.** Daarnaast gaat SMart ook de dialoog aan met gelijkgestemde partners en onderhoudt het regelmatig contacten met de steunpunten en andere belangenbehartigers van kunstenaars in de verschillende gemeenschappen en gewesten.

Kunstenaars vinden bij SMart, naast de diensten die door de Sociale Bureaus voor Kunstenaars (SBK) worden aangeboden, een belangrijke meerwaarde in onze solidaire werkwijze en de geavanceerde online tools voor het beheer van hun contracten en projecten. Vanuit onze directe betrokkenheid – als derde betaler voor contracten of als werkgever bij projecten – houden we de vinger stevig aan de pols van een dienstverlening die beantwoordt aan de realiteit en de noden van de culturele sector. SMart staat kunstenaars ook bij met juridisch advies en administratieve, logistieke en financiële instrumenten zodat ze zo optimaal mogelijk hun veelzijdige professionele activiteiten kunnen ontwikkelen en vormgeven.

Met onze uitgebreide dienstverlening willen we bijdragen aan het maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). Dankzij onze democratische besluitvorming, het overleg met de leden en verschillende belangengroepen en met een continu verbeteringsproces, dat is toegespitst op het ontwerpen van innovatieve hulpmiddelen, streven we naar betere en veiligere manieren van werken voor zowel kunstenaars als tijdelijke werkrachten.

Met dit memorandum als leidraad vragen we aan politici en beleidsmakers dat ze stil zouden staan bij enkele concrete, realistische voorstellen over de werkomstandigheden van kunstenaars in Vlaanderen en om het culturele beleid aan deze realiteit aan te passen. **Met hun arbeid leveren kunstenaars immers een belangrijke bijdrage aan de sociale en creatieve economieën, de werkgelegenheid en een aanzienlijke toegevoegde waarde aan het bruto nationaal inkomen (bni).**

Een belangrijke vraag echter is hoe men deze arbeid in Vlaanderen maximaal wil inpassen in de meerwaardeneconomie? Hoe innoverend wil men daarmee omgaan? En welke reeds aan de toekomst aangepaste maatregelen zijn we bereid vandaag te implementeren? Hoe mobiel willen we bijvoorbeeld kunstenaars laten werken door onder meer de rechtssystemen in de Europese deelstaten op elkaar af te stemmen, zodat de fiscale en sociale

zekerheidsgrenzen kunnen wegvallen? Hoe willen we een stad en regio voor kunstenaars aantrekkelijk maken en er het aanwezige creatieve talent gunstig laten samenwerken, waardoor er vernieuwende en hightech bedrijven ontstaan die jobs en groei creëren? **Vanuit de politieke wereld moet er een bereidwilligheid worden gevonden om onder andere in het beleid met deze vragen rekening te houden.**

De arbeid van kunstenaars behoort bovendien tot de meest flexibele en vaak structureel meest instabiele. Aandacht moet er dus gaan naar een *flexicurity* waarin een bestaande flexibiliteit op de arbeidsmarkt optimaal gecombineerd wordt met een sociale zekerheid en een actieve arbeidspolitiek die aan tijdelijk werkloze kunstenaars – en gewone werknemers – gunstige rechten en plichten verleent.

SMart streeft met volle overtuiging en op elk niveau naar de erkenning van het kunstenaarsvak als een beroepsactiviteit, evenwaardig aan alle andere in de economie. Want kunst en de makers ervan spelen in een democratische maatschappij een essentiële rol in de ontwikkeling en ontplooiing van mensen. Aan de regionale en Europese sociale economieën leveren ze, als motor voor economische groei, een dynamische bijdrage aan de werkgelegenheid en een positief, grensoverschrijdend imago van een regio, gemeenschap en land.

V. Europese competenties

De artistieke creatie en distributie worden steeds internationaler, en men kan dus betreuren dat de middelen die door Europa worden toegekend niet beantwoorden aan de grootte van de uitdagingen waarmee producenten, en de instellingen en instanties waarmee zij werken, worden geconfronteerd. Ondanks deze weinig gunstige context, kan men toch vaststellen dat kunstenaars deze problematiek bespreken, en zich in transnationale netwerken groeperen.

Een van de taken van de Europese Unie is het bevorderen van de mobiliteit van werknemers. Die mobiliteit concretiseert zich op artistiek en cultureel gebied meer en meer, van dag tot dag. Vooral in deze sector, gekenmerkt door projectmatige contracten of eenmalige prestaties (m.a.w. prestaties van korte duur), moeten werknemers zich verplaatsen om hun beroep te kunnen uitoefenen. Dat kan dan gaan om het verkrijgen van een arbeidsovereenkomst, de deelname aan een symposium, een tournee, een tentoonstelling, enz. Hoewel de groei aan activiteiten in deze sector buiten kijf staat, en de mobiliteit van kunstenaars onontbeerlijk is geworden, blijven er administratieve, juridische en sociale verplichtingen bestaan. Denk maar aan de problemen rond recht op werk, die verschillen van land tot land, de wettelijke verplichtingen, de inzet qua sociaal statuut, de institutionele context, enz.

Voorstellen

- 1. SMart vraagt dat de Europese begrotingen die voor cultuur en kunstproductie zijn bestemd evenredig zijn aan de culturele vraagstukken die in Europa leven**, in overeenstemming met haar geschiedenis en met die van de ontwikkeling van de kunstproductie in de landen waaruit ze is samengesteld. Het is onaanvaardbaar dat de Europese culturele begrotingen niet genoeg middelen beschikbaar stellen voor het ontwikkelen van een verregaand cultureel beleid.
- 2. SMart betreurt dat de bestaande voorzieningen op cultureel vlak niet naar nieuwe initiatieven kunnen uitgaan – initiatieven, genomen door nieuwe of jonge actoren, of door opkomende kunstenaars. Het is dus nodig om de bestaande hulpmiddelen die over het algemeen uitgaan naar grote of gemiddelde structuren, uit te breiden, en om op het niveau van de lidstaten voorschotten op Europese subsidies te voorzien. Zo kunnen ook nieuwe structuren of opkomende kunstenaars hun uitgaven het hoofd bieden – uitgaven die precies gekoppeld zijn aan hun (toegekende) Europese projecten.** Een andere oplossing zou eruit kunnen bestaan de diensten- en coördinatiestructuren van nieuwe projecten van beginnende kunstenaars te steunen.

- 3. In het kader van de mobiliteitsobjectieven heeft SMart meegewerkt aan een netwerk van Franse actoren en samen met hen een Unie voor de Sociale Economie opgericht. Deze organisatie (SMartFr) naar Frans recht baant de weg voor een elektronisch loket op Europese schaal, dat met het oog op de ontwikkeling van een creatieve en kenniseconomie eveneens uit een netwerk van structuren bestaat.** Dit elektronische loket heeft als doel de administratieve procedures voor de mobiliteit van kunstenaars te automatiseren (met alles wat dat voor de werknemer op wettelijk en fiscaal niveau impliceert), om zo de erkenning van het in het buitenland vervaardigde artistieke werk te waarborgen.

Het invoeren van een dergelijk loket vereist het overleg en de samenwerking van Europese netwerken en van nationale structuren die in de culturele sector aanwezig zijn, evenals lobbywerk – op Europees niveau – voor het homogeniseren van de procedures. Deze essentiële taak verdient een aangepaste financiering.

Gesterkt in zijn dagelijkse ervaring met de verdediging van kunstenaars, en het mee opnemen van een aantal artistieke activiteiten – die totnogtoe 'clandestien' waren – in het kader van de arbeidsverhoudingen, heeft SMart de balans opgemaakt van verschillende reglementeringen die de laatste jaren aangenomen werden. Bijgevolg acht SMart het wenselijk dat het federale parlement en de federale regering zouden overgaan tot diverse aanpassingen van wetten en reglementeringen.

I. Programmawet van 24 december 2002, hoofdstuk 11, sociaal statuut van de kunstenaars

- 1. Het is nodig om expliciet alle technici die worden betrokken bij artistieke projecten toe te voegen aan de vrijstelling van onderwerping voor 'personen die artistieke prestaties leveren en/of artistieke werken produceren'.**
- SMart bevestigt opnieuw dat het statuut van zelfstandige niet gunstig is voor kunstenaars. SMart vindt het spijtig dat de regering geen enkele ernstige maatregel heeft genomen om de economische overlevingskansen van kunstenaars die kandidaat waren om zelfstandige te worden, te controleren. SMart vraagt dan ook dat er duidelijke indicatoren voor de levensvatbaarheid van de praktijk van een zelfstandig kunstenaar in wetteksten en reglementen voorkomen.
- De programmawet van 24 december 2002 heeft de totstandkoming van een 'Kunstenaarscommissie' voorzien die gelast is met het informeren van kunstenaars, het uitbrengen van adviezen over de toetreding van kunstenaars tot de regeling van de sociale verzekering voor zelfstandigen en het afleggen van een verklaring hiervoor. **SMart eist de deelname van kunstenaarsvertegenwoordigers aan deze commissie, naast de ambtenaren van het RSZ en het RSVZ.**
- De wet voorziet dat het vakantiegeld door de werkgevers aan het RJV wordt betaald, belast met de distributie. Deze schikking creëert verwarring: er is de toename van administratieve taken, en er zijn problemen die verbonden zijn aan de mobiliteit van kunstenaars en de betaling van vakantiegeld aan buitenlandse artiesten. **Bijgevolg vraagt SMart een aanpassing van deze regeling, teneinde haar efficiënt en correct te maken.**
Op Europees niveau pleit SMart voor een harmonisatie van de arbeids- en sociale zekerheidsrecht in de respectieve lidstaten. Die verschillen kunnen namelijk, in het geval van kunstenaarprestaties in andere Europese landen, een dubbele visie op het vakantiegeld in de hand werken. In het ene geval door het arbeidsrecht van het land

waar de artiest werkt van toepassing te laten zijn, in het andere door de Belgische sociale zekerheid te betrekken op die (elders gepresteerde) arbeid.

- Sinds een aantal jaren zijn kunstenaars en technici beschikbaar voor occasionele gebruikers, doordat de wet in 2003 ook die markt heeft geopend voor (door de Gewesten erkende) interimkantoren.
SMart verzet zich tegen deze beschikking, die nadelig is voor de kunstenaars. Het beheer van arbeidscontracten en van het kunstenaarsstatuut moet aan organisaties zonder winstoogmerk worden toevertrouwd. De interimkantoren, handelsmaatschappijen van nature, beschikken over geen enkele competentie, noch bezitten ze enige kennis over het werk, de arbeidsvoorwaarden en het loon in het artistieke veld. Hun tarieven zijn ook te hoog, niet-eenvormig en niet-transparant.
Bijgevolg wenst SMart de intrekking van deze nieuwe vorm van tijdelijk werk en zijn vervanging door een wettelijk kader dat veel beter aangepast is aan tijdelijke tewerkstelling en het werken op projectbasis.
- De wet van 2002 biedt geen oplossing voor de bijzondere vragen die door artistiek werk worden opgeroepen. Kenmerkend voor tijdelijk werk zijn: een grotere onzekerheid, het werken voor meerdere werkgevers, moeilijkheden met uitbetalingen, risico's van beëindiging van betaling of van faillissement, de moeilijkheid om over een fatsoenlijk loon te onderhandelen, enz. De wet gaat ook niet in op de bijzondere aspecten die verband houden met het artistieke (en aanverwante) ondernemerschap, zoals de noodzaak van het samenbrengen van bepaalde managementdiensten, van financiering, van informatie, investeringen in materiaal... – of de noodzaak om de verhoogde risico's op een weinig rendabele activiteit te beperken, enz.
SMart stelt vast dat tijdelijke projectwerknemers, om het hoofd te kunnen bieden aan die situatie, een heel ander kader nodig hebben dan interimwerk. Arbeidsverhoudingen in de projecteconomie zijn "intuitu personae"-relaties die zich vormen door bemiddeling van persoonlijke netwerken en zich absoluut niet lenen tot het soort diensten dat door interimkantoren worden aangeboden. Deze laatste zijn gespecialiseerd in het vinden van standaardwerk in ondernemingen die op zoek zijn naar uitwisselbare werkkrachten. Ze zijn helemaal niet voldoende uitgerust om onmisbare diensten aan te bieden, zoals relevante informatie en weloverwogen adviezen over hoe activiteiten te ontwikkelen en te laten evolueren, of diensten rond management, financiering, opleiding, investering, financiële ondersteuning, enz.
In deze geest zou het bestaande wettelijk kader moeten worden uitgelegd en aangepast aan de diensten die SMart voor kunstenaars en tijdelijk werkkrachten heeft ontwikkeld.

II. Toegang voor loontrekkenden tot de sociale uitkeringen van de sociale zekerheid

1. Gezien de verschillen in interpretatie die er bestaan tussen de verschillende regionale directies van de RVA, is het nodig om de toegang tot de 'cachetregel' expliciet uit te breiden naar het geheel van technici die werken voor artistieke projecten. De 'cachetregel' (er is sprake van cachet wanneer een loon voor een bepaald werk wordt ontvangen, maar zonder enige vermelding van werktijden op contract of C4) betreft een systeem dat het mogelijk maakt om het aantal gepresteerde dagen te berekenen door het brutosalaris te delen door het referentieloon voor kunstenaars. Voorts kunnen scheppende kunstenaars op dit ogenblik niet van de 'cachetregel' genieten en worden ze dus, in vergelijking met de uitvoerende kunstenaars, gediscrimineerd. Nochtans worden de scheppende artiesten sinds 2003 evengoed verondersteld om op dezelfde wijze en onder dezelfde omstandigheden werknemers te zijn als hun collega's. Het is dus hoog tijd om een einde te maken aan deze discriminatie, door de cachetregel uit te breiden naar alle artiesten.

Wij dringen er ten slotte op aan om de toepassing van de 'cachetregel' systematisch uit te breiden naar andere maatregelen uit de werkloosheidsreglementering, die voorzien in het aantonen van een zeker aantal gewerkte dagen.

2. SMart vraagt dat men de 'cachetregel', zoals hij in de werkloosheidsreglementering voorkomt, uitbreidt naar de pensioensverzekering.

3. SMart vraagt dat de inkomsten van de auteursrechten, evenals de andere categorieën van inkomsten van roerende goederen (vooral de interesten van leningen en de inkomsten van aandelen, en zelfs de inkomsten op de verhuur van roerende goederen) en de onroerende inkomsten (huurprijzen van flatgebouwen waarvan de werkloze eigenaar zou zijn) niet in overweging genomen worden voor de berekening van de grens van € 3.871,92 – grens vanaf dewelke de werkloosheidsuitkeringen verlaagd moeten worden.

III. Fiscale aspecten

1. In de loop van de laatste legislatuur werden maatregelen genomen op het vlak van de sociale zekerheid van kunstenaars. Daarbij werd echter te weinig rekening gehouden met de fiscale aspecten van artistieke prestaties en diensten, totdat de **wet werd gestemd die de belangstingcode op inkomsten van 1992 aanpaste en een forfaitaire tarifiering van inkomsten van auteursrechten en aanverwante rechten organiseerde**. SMart constateert dat de aangenomen tekst een optimale oplossing vormt voor alle gangbare gevallen.

SMart merkt nochtans enkele onnodige aanpassingen aan het oorspronkelijke project:

- Nogal ongelukkige aanpassingen hebben de regel voor de inkomsten van auteursrechten en aanpalende aanverwante naburige rechten, hoger dan € 50.000,00 per jaar, gecompliceerd. De inkomsten boven dat plafond kunnen herbepaald worden als professionele inkomsten.
- Het systeem dat geadapteerd werd om de (professionele) kostenforfaits te bepalen, werd ingewikkelder gemaakt.
- SMart herinnert eraan dat, opdat het systeem werkelijk operationeel zou zijn, het Koninklijk Besluit aangepast moet worden.

2. Er bestaan trouwens kleine vergoedingen die vrijgesteld zijn van sociale lasten. SMart constateert dat de vrijstelling van sociale lasten altijd voorgesteld is geweest als zou ze gepaard gaan met een fiscale vrijstelling van die kleine vergoedingen. Een recente wet kent die fiscale vrijstelling toe, maar slechts voor kleine vergoedingen die vanaf 01.01.2007 betaald werden. Terwijl de kleine vergoedingsregeling al sinds 1 juli 2004 van kracht is. SMart vraagt dat de vrijstelling van kleine vergoedingen retroactief zou uitgebreid worden naar de vergoedingen die sinds het begin van de regeling werden uitgekeerd.

3. Wat de BTW betreft, heeft SMart twee eisen:

- harmonisering tot 6% van de BTW voor alle onderworpen, niet vrijgestelde agenten, zowel voor goederen als voor artistieke diensten;
- de vrijstelling ten voordele van uitvoerende kunstenaars afschaffen die met artikel 44, § 2, 8° van het BTW-wetboek wordt beoogd. Het is immers zo dat die vrijstelling hen niet toelaat de BTW te recupereren op de belangrijke sommen die gelieerd zijn aan de aankoop van – voor hun prestatie noodzakelijke – materiaal. Als die oplossing niet wordt aanvaard, moet het de vrijgestelde onderworpenen, wanneer ze dat wensen, op zijn minst toegestaan zijn zelf voor een onderwerping aan de BTW te kiezen.

4. SMart dringt aan op de uitbreiding van het mechanisme van de tax shelter naar andere culturele sectoren dan de audiovisuele sector (pers, muzieksector, enz.) en vraagt dat het mechanisme ook voor particulieren wordt opgesteld.

IV. Wetenschappelijk onderzoek

Cultuur is meer en meer een drijvende kracht in de economische ontwikkeling van steden, Gewesten en landen. Met de enorme ontwikkeling van artistieke praktijken in onze post-industriële maatschappijen, moet vandaag de plaats van kunstenaars in de economische dynamiek herzien worden.

SMart vraagt dat de toekomstige regering een socio-economische studie naar het geheel van de artistieke praktijken (goederen en diensten) opzet. Gezien het werk dat door zijn studiebureau⁸, uitgevoerd werd, positioneert SMart zich als gesprekspartner voor de ontwikkeling van onderzoek in de sector.

CONCLUSIE

SMart en zijn experts stellen zich ter beschikking van de democratische partijen, om ze zo goed als mogelijk te informeren over de vragen die in dit memorandum worden opgeworpen, om hen precieze documentatie te bezorgen en hen te helpen om maatregelen voor te bereiden. Het gaat hierbij om maatregelen waar de kunstenaars soms al erg lang op wachten.

Brussel, februari 2009

⁸ Meer details over het studiebureau zijn te vinden bij voetnoot 7.

Voor meer informatie en het maken van een afspraak, kunt u terecht bij Eric Lauwers via lae@ubik.be of 0497 430 761

Hoofdzetel in Brussel

SMart vzw
Emile Féronstraat 70
1060 Brussel
Tel. 02 542 10 80
Fax 02 420 52 93
smart@ubik.be
www.smartbe.be

Regionale kantoren in Vlaanderen

SMart Antwerpen
Lange Winkelhaakstraat, 26
2060 Antwerpen
Tel. : 03 226 21 08
Fax : 03 727 10 31
antwerpen@ubik.be

SMart Gent

Coupure links 261
9000 Gent
Tel. : 09 233 51 90
Fax : 09 233 52 05
gent@ubik.be

Regionale kantoren in Wallonië

SMart Charleroi
Route de Mons, 80
6030 Marchienne-au-Pont
Tel. : 071 58 52 41
Fax : 071 58 52 44
charleroi@ubik.be

SMart Mons
Cour de l'Ane Barré, 10
Ilot de la Grand'Place
7000 Mons
Tel. : 065 31 92 21
Fax : 065 88 46 99
mons@ubik.be

SMart Luik
Quai des Tanneurs, 2
4020 Liège
Tel. : 04 342 71 15
Fax : 04 342 63 30
liege@ubik.be

SMart Namen
Avenue Cardinal Mercier, 53
5000 Namur
Tel. : 081 58 12 60
Fax : 081 87 70 66
namur@ubik.be

Concept en coördinatie Studiebureau SMart

Verantwoordelijke uitgever Marc Moura

Illustraties Luc Deriez

Grafische vormgeving Art Mature, Catherine Ruelle

Druk SEFF scrl

Gedaan met het cliché van de ongeorganiseerde kunstenaar, financieel ondersteund, zonder eigen inkomsten. Cultuur is een socio-economische sector, die een volwaardige werkgever is.

SMart, een beroepsvereniging voor kunstenaars, draagt al 10 jaar deze boodschap uit en ontwikkelt administratieve, juridische, fiscale en financiële middelen, met als draagvlak de solidariteit tussen haar leden.

Het doel? Aan kunstenaars en tijdelijke werkrachten een duidelijk en legaal statuut garanderen en hen bijstaan in het ontwikkelen van hun veelzijdige professionele activiteiten.

.SMart